

IFLAN avajaisia kunnioitti läsnäolollaan Alankomaiden prinsessa Laurentien, kuvassa toinen oikealla. Kuva: Anne Lehto.

Anne Lehto

Kansainvälinen kirjastoalan yhteistyö: haasteita ja mahdollisuuksia

Osallistuin kahteen mielenkiintoiseen tapahtumaan STKS:n puheenjohtajana: IFLAn WLIC-konferenssiin ja jäsenkokoukseen Rotterdamissa elokuussa 2023 sekä Pohjoismaiden kirjastoseurojen kokoukseen Tukholmassa helmikuussa 2024. IFLAn konferenssissa tilanne oli jännitteinen ja se korostui päätöstilaisuudessa käsinkosketeltavasti, kun yleisön joukosta nousi esiin sateenkaarilippuja. Pohjoismaiden kokous taas korosti yhteistyötä.

IFLAn 88. konferenssi ja jäsenkokous Rotterdamissa: "Let's work together, let's library"

Osallistuin seuran edustajana IFLAn WLIC-konferenssiin ja jäsenkokoukseen Rotterdamissa elokuussa 2023. WLIC-konferenssin ammatillisessa sisällössä oli tarjontaa hyvin myös tieteellisille kirjastoille. Esityksissä näkyivät ajankohdattaiset teemat, kuten tekoäly, kestävä kehityksen tavoitteet ja myös avoin tiede.

Jo ennen konferenssia oli tiedossa, että IFLAn toimintaan ja maineeseen liittyi useampia viime vuosina esiin nousseita kysymyksiä: IFLAn suhtautuminen Venäjän hyökkäyssotaan, pääsihteerin Gerald Leitnerin äkillinen vapauttaminen tehtävästään sekä suunnitelma järjestää WLIC Dubaissa tiedossa olevasta ohjelman ennakkosensuurista huolimatta.

IFLAn arvot ja talous

IFLAn toiminnassa on aiemmin korostunut se, miten samankaltaista kirjastojen ja myös tieteellisten kirjastojen toiminta ja kehittämiskohteet ovat riippumatta maantieteellisestä sijainnista ja kulttuurista. Rotterdamin WLIC:n yhteydessä järjestetyssä jäsenkokouksessa, General Assemblyssä, erilaiset arvot kuitenkin kärjistyivät: Kokouksessa nousi esiin järjestön toiminnan ristiriita suhteessa sananvapauteen ja yhdenvertaisuuteen. Hämmäntävää oli, että konferenssissa näyttävästi

esiin nostetut IFLAn perusarvot, kuten "Freedom of Expression" ja "Inclusion" saivat väistyä, kun suunnitelmissa oli järjestää konferenssi Dubaissa, missä ohjelma joutuisi käymään läpi ennakkosensuurin.

Kokouksessa nousi esiin järjestön toiminnan ristiriita suhteessa sananvapauteen ja yhdenvertaisuuteen.

Asian teki vielä erikoisemmaksi se, että Governing Board oli järjestänyt ennen WLIC-konferenssia kesällä neuvonantavan ennakkokyselyn, jossa se tiedusteli jäsenten näkemyksiä konferenssin järjestämiseen Dubaissa. Vaikka suurin osa, noin 2/3 vastaajista oli suhtautunut asiaan kielteisesti, Governing Board oli silti päättänyt edetä asiassa.

Jäsenillä ei siis ollut tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa asiaan. Kuitenkin esityslistan kohdassa, jossa päätettiin seuraavan General Assemblyn ajankohdasta, saatiin ruotsalaisilta aloite, että seuraavaa jäsenkokousta ei järjestettäisi elokuussa 2024. Tämä aloite sai äänestyksessä enemmistön kannatuksen.

Tuloksena oli, että seuraavaa jäsenkokousta ei pidettäisi Dubain WLIC:n yhteydessä. Jäsenkokous ei kuitenkaan voinut vaikuttaa Governing Boardin suunnitelmaan järjestää seuraava WLIC Dubaissa. Surullista oli, että jäsenistö jakautui olennaisissa arvokysymyksissä.

Väistyvä puheenjohtaja Barbara Lison toi vielä päätöspuheessaan esiin, että hän piti päätöstä järjestää WLIC Dubaissa oikeana, jotta IFLA voisi aidosti olla globaali toimija.

Päätöstilaisuudessa jännitteinen ilmapiiri yhtäältä sananvapauden ja ihmisoikeuksien ja toisaalta tulevan kokouksen välillä oli käsinkosketeltava sateenkaarilippujen noustessa yleisön joukossa esiin kuin vastauksena valkokankaalla esitettäville, Dubain kokousta mainostaville videoille.

Konferenssin jälkeen syksyllä saimme tiedon, että WLIC:iä ei järjestetä Dubaissa vuonna 2024, järjestäjien vetäytymisestä johtuen. Sen sijaan IFLA järjestää uuden puheenjohtajan Vicki McDonaldin johdolla IFLA Information Futures Summit -kokouksen

Australian Brisbanessa syys-lokakuun vaihteessa.

Nordic Meeting - Pohjoismaiden kirjastoseurojen kokous helmikuussa 2024 Tukholmassa

Olin ensimmäistä kertaa mukana Pohjoismaiden kirjastoseurojen yhteisessä Nordic Meeting -kokouksessa. Suomalaisilla kirjastoseuroilla oli Tukholmassa vahva edustus. Tapahtumaan osallistuvat lisäksi Juha Manninen Kirjastoseurasta ja Gun Vestman sekä Theresa Westmark Finlands svenska biblioteksforening -yhdistyksestä. Mukana olivat edustajat Islannista, Norjasta, Ruotsista, Suomesta ja Tanskasta. Järjestäjänä oli Svensk biblioteksforening ja tapahtuman puheenjohtajana toimi

Ruotsin kirjastoseuran toimistolla oli Pohjoismaiden liput ikkunalla vastaanottamassa kirjastoseurojen edustajia. Kuva: Anne Lehto.

Nordic Meeting -kokouksen pohjoismaisten kirjastoseurojen edustajat 5.2.2024 Tukholmassa. Suomen edustajat keskellä Tanskan ja Ruotsin välissä.

Kuva: Elza Zandi.

pääsihteeri Silvia Ernhaben.

Ohjelman teemoina olivat muun muassa seurojen ajankohtaisten aiheiden esittelyt, EU Work Plan for the future, keskusteluja kirjastojen vaikuttamistyöstä esimerkiksi Pohjoismaiden ministerineuvostossa, jossa Ruotsi toimii puheenjohtajana vuonna 2024. Ohjelmassa oli myös Lundin yliopiston informaatiotutkimuksen professori Olof Sundinin luento tekoälystä. Lisäksi tapasimme IFLAn viime kesänä aloittaneen pääsihteerin Sharon Memiksen ja tanskalaisen IFLAn Governing board -jäsenen Kirsten Boeltin, jotka kertoivat IFLAn ajankohtaisesta kehittämistyöstä ja vastasivat kirjastoseurojen kysymyksiin.

Pohjoismaiset kirjastoseurat olivat pääosin tyytyväisiä IFLAn tekemiin toimenpiteisiin muun muassa avoimuuden ja luottamuksen lisäämiseksi, mutta toimenpiteiden kehittymistä halutaan jatkossakin seurata. Tulevaisuuden rahoituspohjan osalta moni asia on vasta suunnitteilla ja tulevaisuus näyttää, miten suunnitelmat toteutuvat.

Kokous oli antoisa ja sen suurta antia oli tutustuminen pohjoismaiseen vertaisverkostoon. Kokous vahvisti jälleen jaettua käsitystämme siitä, että yhdessä olemme vahvempia. Työ jatkuu ja seuraavaksi kirjastoseurat valmistelevat yhteistä kannanottoa Pohjoismaiden ministerineuvostolle.

Kirjoittaja

ANNE LEHTO

Vaasan yliopisto, Tritonia

STKS:n pj. (2022–)

anne.lehto@uwasa.fi

<https://orcid.org/0000-0002-1040-1399>